

Dedičstvo okolo nás

Úvod

Európa má bohaté prírodné a kultúrne dedičstvo. S týmto pojmom sú spojené dva aspekty: pocit spolupatričnosti a tiež pocit času. Prírodné dedičstvo v najširšom slova zmysle zahŕňa nielen voľne žijúce živočíchy a významné biotopy, bez ohľadu na to či sú chránené, ale aj jej geologické prvky a scenériu krajiny. Kultúrne dedičstvo zahŕňa akékoľvek kultúrne prvky majúce pôvod v minulosti, ktoré boli zdedené súčasnou spoločnosťou. Hmotné kultúrne dedičstvo tvorí všetko, čoho sa zjednodušene povedaná môžeme dotknúť. Sú to hrady a ich zrúcaniny, zámky a kaštiele, kostoly, kaplnky, kláštory, rôzne pamiatky z ľudovej architektúry, významné mestské a vidiecke sídla, technické pamiatky ako sú staré mlyny, banícke diela, staré továrne. Patria sem aj sochárske diela, umelecké predmety, obrazy, kroje a dobové kostýmy, ako aj najrozličnejšie predmety úžitkového umenia. Ďalej archeologické lokality a nálezy, historické parky, aleje a vzácne náleziská. Okrem spomínaných hmotných kultúrnych pamiatok máme aj také, ktoré sa zachovali len v zápisoch, záznamoch, pamäti či povedomí ľudí. Takéto kultúrne dedičstvo je nehmotné. Patria sem rôzne zvyky a tradície, spevy, piesne a tance, ľudová slovesnosť, ale aj rôzne vedecké a literárne diela.

Informujte sa o probléme

Pomocou internetu, (odbornej / vedecko-populárnej) literatúry alebo v spolupráci s odborníkmi vyhľadajte dostupné informácie o kultúrnu a prírodnom dedičstve. Zamerajte sa aj na tieto otázky:

- Čo znamená pojem pamiatková starostlivosť?
- Aké existujú formy územnej ochrany?
- Čo zahŕňa pojem svetové kultúrne a prírodné dedičstvo?
- Akú úlohu zohráva kultúrne a prírodné dedičstvo v cestovnom ruchu?
- Ktoré prírodné alebo kultúrne pamiatky sa nachádzajú vo vašom okolí?
- Čo je to SWOT analýza?

Odporúčané zdroje

[Zdroj 1:](#)

Prepojenia medzi prírodným a kultúrnym dedičstvom (EN)

[Zdroj 2:](#)

Svetové dedičstvo (EN)

[Zdroj 3:](#)

Čo je SWOT analýza a ako ju urobiť správne (EN)

Vlastným výskumom overte výskyt problému vo vašom okolí

Cieľ

Žiaci poznajú prírodné a kultúrne pamiatky, ktoré sa nachádzajú v ich okolí. Chápu dôležitosť ochrany kultúrnych a prírodných pamiatok, vedia zhodnotiť stav vybranej pamiatky a navrhnúť riešenia, pomocou ktorých sa zvýši záujem domácich obyvateľov, ale aj domácich a zahraničných turistov o lokálne kultúrne a prírodné dedičstvo.

Pomôcky a materiál

- mapový portál s vyznačenými kultúrnymi a prírodnými pamiatkami (napr. Google maps)
- poznámkový blok / diktafón
- tabuľa / flipchart / tablet alebo podobné
- fotoaparát / mobil na zaznamenávanie priebehu aktivity

Realizácia

Na mapovom portáli nájdite kultúrne a prírodné pamiatky nachádzajúce sa vo vašom okolí. Vyberte si jednu alebo viaceré pamiatky, ktoré navštívite. Dohodnite si stretnutie so správcom pamiatky a vopred si pripravte otázky, ktoré mu chcete položiť. Z dostupných zdrojov si zároveň naštudujte čo najviac informácií o danej pamiatke.

Mapovanie

V rámci rozhovoru so správcom pamiatky sa informujte o histórii objektu / lokality, čím je dané miesto dôležité, aký je súčasný stav objektu / lokality (čo je zachované a čo už je nenávratne stratené), ako sa v súčasnosti využíva, aké sú plány s objektom / lokalitou do budúcnosti, či ide o vlastníctvo súkromné, štátne alebo zmiešané. Všímajte si aj aká časť objektu / lokality je prístupná verejnosti. Ak ide o stavbu zaujímajte sa o obdobie, z ktorého pochádza, aký materiál bol použitý na jeho výstavbu a z akých častí sa stavba skladá. Informujte sa aj o hrozbách, ktoré môžu daný objekt / lokalitu ohroziť. Na záver vizuálne zhodnoťte momentálny stav objektu / lokality (zachovanosť alebo naopak poškodenie). Odpovede si zaznamenávajú do poznámkového bloku alebo na diktafón (so súhlasom osoby, s ktorou robíte rozhovor). Získané informácie spracujte a vyplňte záznamovú kartu.

V rámci záznamovej karty vyhodnoťte nasledovné **klúčové faktory**:

- **významnosť** – významnosť objektu alebo lokality (kultúrneho a prírodného dedičstva) na regionálnej úrovni
- **jedinečnosť** – predstavuje unikátnosť objektu alebo lokality
- **zachovanosť** – aktuálny stav, respektíve miera poškodenia
- **prístupnosť** – dostupnosť, otváracie hodiny, výška vstupného, záchody, bezbariérovosť
- **zodpovednosť správcu** – záujem správcu o zachovanie prírodného a kultúrneho dedičstva
- **udržateľnosť** – miera hrozby, že o dané kultúrne a prírodné dedičstvo v blízkej budúcnosti prídeme
- **služby a vybavenosť v blízkom okolí** – miera podpory lokálneho cestovného ruchu
- **povedomie** – prístup obyvateľstva k danej kultúrnej alebo prírodnej pamiatke
- **sezónnosť** – prístupnosť pamiatky / lokality počas celého roka

Na hodnotenie klúčových faktorov použijete nasledovnú škálu:

1. skvelé, výnimočné
2. dobré, významné
3. celkom uspokojivé, celkom významné
4. uspokojivé, zaujímavé
5. základné, neutrálne
6. neuspokojivé, nezaujímavé
7. veľmi neuspokojivé, nezaujímavé
8. zlé, veľmi nevýznamné
9. kritické, absolútne bez záujmu

Na záver pripojte k záznamovej karte mapu monitorovaného územia s vyznačením objektu alebo lokality, ktorú ste hodnotili.

Analýza výsledkov a návrh riešenia

Interpretujte vyplnenú záznamovú kartu. Prevažujú pozitívne alebo negatívne stránky? Sú identifikované hrozby významné? Mohlo by sa stať, že v blízkej budúcnosti o danú pamiatku prídeme? Ako možno podľa vás zmeniť správanie ľudí a ich postoje v prospech prírodného a kultúrneho dedičstva? Ako by bolo možné daný objekt / lokalitu využiť, aby ste zvýšili záujem obyvateľov a turistov o lokálne kultúrne a prírodné dedičstvo, avšak pri dodržaní podmienok pamiatkovej starostlivosti, resp. územnej ochrany? Svoje návrhy si zapisujte. Zamyslite sa, či sú vaše riešenia realizovateľné. Nachádza sa medzi nimi také, ktoré by ste mohli zrealizovať vy?

Realizácia a vyhodnotenie riešenia

Podarilo sa vám zrealizovať vybrané riešenie? Ak áno, aký ste dosiahli výsledok? Pomohla vám vaša škola, rodina alebo komunita s realizáciou riešenia? Ako na vašu iniciatívu reagovali a ako vnímajú ochranu kultúrneho a prírodného dedičstva? Čo ste sa naučili?

Ako by ste zhodnotili svoje pocity po realizácii vybraného riešenia?

Frustrácia	Sklamanie	Skôr negatívne	Neutrálne	Skôr pozitívne	Spokojnosť	Nadšenie
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Publicita

Počas realizácie aktivity zaznamenávajte a zdieľajte fotografie na sociálnych sieťach s [#mybioprofile](#). Inšpirujte ostatných, aby sa zapojili.

Podpora Európskej komisie na výrobu tejto publikácie nepredstavuje súhlas s obsahom, ktorý odráža len názory autorov, a Komisia nemôže byť zodpovedná za prípadné použitie informácií, ktoré sú v nej obsiahnuté.

Projekt Bioprofily – Implementácia praktickej environmentálnej výchovy do škôl je spolufinancovaný z programu Európskej Únie Erasmus+. Číslo zmluvy: 2018-1-SK01-KA201-046312.

TEACHING
GREEN

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Záznamová karta	
Trieda	
Škola	
Obec / mesto	
Názov objektu / lokality	
Obdobie mapovania	
Krátka história objektu / lokality	
Vyhodnotenie kľúčových faktorov	
Súčasný stav – SWOT analýza	
Pozitíva / silné stránky:	Negatíva / slabé stránky (vnútorné vplyvy):
Príležitosti:	Hrozby (vonkajšie vplyvy):
Návrhy na zlepšenie	
Iné poznámky alebo postrehy	

Povinná príloha: mapa monitorovaného územia s vyznačením objektu / lokality